

## Náučný chodník Šútovská dolina



Kraj:	Žilinský
Okres:	Martin, Dolný Kubín
Geomorfologická jednotka:	Malá Fatra
Geologická jednotka:	jadrové pohorie
Chránené územia:	Národný park Malá Fatra, prírodná rezervácia Pralesy Slovenska - Šútovská dolina a národná prírodná rezervácia Šútovská dolina
Prístup:	bus Šútovo, odb. k vodopádom a pešo 560 m k severozápadu po modrej turistickej značke (po ul. K Vodopádu)
Východisko:	Šútovo, Rieka, ústie Šútovskej doliny (chata Fatranka, parkovisko)
Trasy:	<b>letná trasa:</b> Šútovo, Šútovská dolina - odbočka k Šútovskému vodopádu (822 m n. m.) - Mojžišove pramene (1 140 m n. m.) - chata pod Chlebom (1 423 m n. m.) - Snilovské sedlo (1 524 m n. m.) <b>zimná trasa:</b> Šútovo, Šútovská dolina - Šútovský vodopád (822 m n. m.)
Dĺžka, prevýšenie:	letná trasa - 8,8 km, prevýšenie 1 024 m zimná trasa - 3,8 km, prevýšenie 322 m
Čas prechodu:	letná trasa 4,5 h; zimná trasa 1,5 h
Počet zastávok:	6
Náročnosť:	letná trasa - náročná (prevýšenie, dĺžka, vysokohorské podmienky, riziko lavín); zimná trasa - mierne náročná (resp. podľa meteorologických podmienok)

**Zameranie chodníka:** prírodovedné, ochranárske

**Typ chodníka:** samoobslužný, líniový, obojsmerný, peší, celoročný s letným a zimným variantom

**Nadväznosť na turistickú značku:** Trasa je súběžná s modrou a letný variant v závere aj zelenou turistickou značkou.

**Rok otvorenia:** 1986, 2009 obnova

**Aktuálny stav:** Informačné panely sú poškodené.

**Textový sprievodca:** nie je; na vlastnej stránke náučného chodníka sú voľne dostupné texty informačných panelov > .PDF

**Kontakt:** Správa Národného parku Malá Fatra so sídlom vo Varíne, Hrnčiarska ul. 197, 013 03 Varín, tel. 041 / 5692 311

**Poznámka:** (1) Letná trasa náučného chodníka je len predĺžením zimnej trasy bez ďalších zastávok - informačné panely stoja len pozdĺž zimnej trasy. (2) Začiatok náučného chodníka po chatu Vodopád (1,3 km, prevýšenie 95 m; v prevádzke v letnom období) vedie po asfaltovej ceste, vhodnej aj pre detské kočíky. (3) Zimná trasa je vyznačená v celej svojej dĺžke ako cyklotrasa.

**Upozornenie:** Druhá polovica letnej trasy - zhruba od Mojžišových prameňov - vedie vysokohorským (hôlnym) terénom.

## Využitelnosť pre školy

Náučný chodník je vhodný na terénne vyučovanie.

### Čo sa oplatí vidieť na trase náučného chodníka a v okolí

**Šútovo.** Maličká obec na severovýchodnom okraji Turčianskej kotliny na úpätí Malej (Krivánskej) Fatry severovýchodne od Martina na bezmennom potoku ústiacom do vodnej nádrže Krpeľany na Váhu. Písomne sa prvýkrát spomína v roku 1403. Obec patrila panstvu Sklabaňa. Majetky tu mali až do 20. storočia Révayovci. Obyvatelia sa živili ako roľníci, lesní a železniční robotníci, boli tu mlyny, vyhne a rozvinuté košíkárstvo. V obci je zachovaná ľudová architektúra a zvonica zo začiatku 20. storočia.

**Prírodná rezervácia Pralesy Slovenska - Šútovská dolina.** Jedna z početných častí (lokalít) hromadného chráneného územia Pralesy Slovenska, vyhláseného v roku 2022, chrániaca prales prevažne na západných svahoch Suchého vrchu (1 267 m n. m.) v Šútovskej doline v nadmorskej výške 810 - 1 200 m. Členitý reliéf s veľmi strmými silno kamenitými svahmi miestami s vystupujúcim skalným podložím je na väčšine plochy porastený zachovalým smrekovo-bukovo-jedľovým lesom s prímiesou javora horského, v sutinových častiach s prevahou jaseňa štíhleho, lipy malolistej a brestu horského. Prevažná väčšina lesov tu má všetky znaky pralesa. Územne rezervácia priamo nadväzuje na východne a severne ležiacu rozľahlú staršiu národnú prírodnú rezerváciu Šútovská dolina (samostatné heslo nižšie), kde leží väčšina plochy zachovaného pralesa. Turisticky je prístupná len západná hranica rezervácie značkoványm chodníkom na dne Šútovskej doliny. Rezervácia je súčasťou územia európskeho významu Malá Fatra a chráneného vtáčieho územia Malá Fatra (obe sú súčasťou sústavy Natura 2000).

**Národná prírodná rezervácia Šútovská dolina.** Chránené územie v strednej časti Krivánskej Fatry severne od Šútova vyhlásené na hôlnych i zalesnených svahoch Úplazu, Žobráka a Suchého vrchu v oblasti stredného toku Šútovského potoka v roku 1967 na ochranu biologicky a krajinársky významného priestoru Malej Fatry so zachovalými komplexmi lesov typického karpatského horského a vysokohorského charakteru. Na bezmennom pravostrannom prítoku Šútovského potoka, pritekajúcom zo svahov Úplazu a Hromového, sa nachádza **Šútovský vodopád**. Oficiálna databáza vodopádov Slovenska Štátnej ochrany prírody SR uvádza, že leží na predpokladanej geologickej hranici medzi granitmi a granodioritmi, pričom jeho horninovým podložím sú autometamorfované granodiority. Svojou výškou 38 m je jedným z najvyšších vodopádov na Slovensku a najvyšším v Malej Fatre. Povyše sútoku s potokom od vodopádu sa na Šútovskom potoku nachádza v tiesňave Tesné viacero menších vodopádov (na území národnej prírodnej rezervácie, sú neprístupné). Rezervácia je súčasťou územia európskeho významu Malá Fatra a chráneného vtáčieho územia Malá Fatra (obe sú súčasťou sústavy Natura 2000).

**Mojžišove pramene.** Pramenisková zníženina v prevažne hôlnych svahoch Úplazu a Hromového v závere doliny pravostranných prítokov Šútovského potoka v strednej časti Krivánskej Fatry vo výške okolo 1 150 m n. m. s rozptýleným výverom vody, napájajúcej Šútovský vodopád. Názov pripomína biblický zázrak, pri ktorom zo skaly úderom palice Mojžiša vytryskla voda.

**Prírodná pamiatka Šútovská epigenéza.** Chránené územie na severozápadnom okraji Veľkej Fatry pri jej styku s Turčianskou kotlinou juhovýchodne od Šútova vyhlásené v roku 1979 na ochranu ojedinelej formy reliéfu - dvojitého epigenetického prielomu. Koncom terciéru sa Váh a jeho bezmenný pravostranný prítok od Šútova vrezali do okraja tektonicky sa dvíhajúceho, triasovými vápencami a dolomitmi budovaného, masívu Sokola - výbežku veľkofatranskej Kopy nad Kralovanmi. Vedeckú a kultúrnu hodnotu územia zvyšuje archeologický nález na výšinnom sídlisku Boroviny s

hradiskom púchovskej kultúry.

**Prírodná pamiatka Kraloviansky meander.** Chránené územie v južnom okraji strednej časti Krivánskej Fatry na jej kontakte s Velkou Fatrou medzi Šútovom a Kralovanmi vyhlásené v roku 1990 na ochranu vhlbeného dolinového meandra Váhu, ojedinelej formy reliéfu, ktorá je dokladom tektonického vývoja oblasti, poskytujúcim možnosť rekonštrukcie paleogeografických pomerov územia. Pamiatka je súčasťou územia európskeho významu Malá Fatra a chráneného vtáčieho územia Malá Fatra (obe sú súčasťou sústavy Natura 2000).

**Malá Fatra.** Mohutné jadrové pohorie na severozápadnom Slovensku pretiahnuté od severovýchodu k juhozápadu v dĺžke necelých 60 km zhruba medzi Zázrivou, Strečnom, Fačkovom, Klačnom, Kláštorom pod Znievom, Vrútkami, Šútovom a Itebným, približne v polovici naprieč preťaté antecedentnou prielomovou dolinou Váhu s monumentálnym Domašínskym meandrom, ktorá ho delí na dva geomorfologické podcelky - **Lúčanskú Fatru** na juhu a **Krivánsku Fatru** na severe. Susedí na severozápade so Žilinskou kotlinou, na juhozápade so Strážovskými vrchmi, na juhu sa bodovo dotýka Hornonitrianskej kotliny, z juhovýchodnej strany hraničí so Žiarom, Turčianskou kotlinou, Velkou Fatrou a Oravskou vrchovinou a na severe s Kysuckou vrchovinou. Predstavuje monoklinálnu hrať dvíhajúcu sa pozdĺž zlomu na juhovýchodnej (turčianskej) strane, kde je odkryté granitoidné jadro. Obalové a príkrovové geologické jednotky s mezozoickými horninami budujú prevažne severozápadnú a južnú časť pohoria. Najväčšiu výšku dosahuje v Krivánskej Fatre Veľkým Kriváňom (1 709 m n. m.), v Lúčanskej Fatre je najvyšším vrchom Veľká lúka s plochým temenom (1 476 m n. m.). Pestrá geologická stavba a veľká výšková diferenciácia na malej ploche je príčinou prevažujúceho silno členitého hornatinového až miestami veľhornatinového reliéfu. V územiach s prevahou odolných vápencov, dolomitov a kremencov je charakteristický bralný reliéf a skalné vrcholy (Veľký Kriváň, Chleb, Hromové), skalné mestá a hrebene (Sokolie, Boboty), blokoviská, tiesňavy (Diery), krasové javy (jaskyne, vyvieračky, priepasti) a príkrovové trosky, spočívajúce na hladko modelovanom hôľnom reliéfe na slienitých horninách (Rozsutce, Klak). Tento, obzvlášť na rozľahlých strmých svahoch v centrálnej časti Krivánskej Fatry, je miestom s vysokým stupňom lavínovej hrozby. Pohorie patrí povodiam Nitry a Váhu, resp. Rajčanky, Turca, Oravy a Varínky. Najznámejším z mnohých je najväčší malofatranský vodopád - Šútovský vodopád (38 m). Takmer celé územie je porastené bukovými a smrekovými lesmi i pralesného charakteru. Výnimkou sú najmä najvyššie polohy s vysokohorskými lúkami - hoľami -, bralný reliéf so skalnými spoločenstvami, biotopy mokradí a pramenísk a bývalé lúky a pasienky vo vnútrohorských erózných kotlinkách - Štefanovskej, Vríckej a okolo zázrivskej osady Biela. Pre bohatosť a jedinečnosť druhového zloženia fauny a flóry ako aj osobitosti neživej prírody bolo v roku 1988 takmer celé územie Krivánskej Fatry vyhlásené za národný park, a to prekategORIZOVANÍM z pôvodnej chránenej krajinnej oblasti z roku 1967. Územie národného parku i celého horstva je vystavené neustále sa zvyšujúcemu tlaku rekreačného využívania (lyžovanie, turistika).

## Názvy informačných panelov

1. Vitajte v Šútovskej doline
2. Horské vodné toky
3. Fauna a flóra
4. Natura 2000
5. Lesy
6. Neživá príroda







